

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
KANTONALNI SUD U ZENICI
BROJ: 41 0 P 09126124GŽ
Zenica, 04.04.2024.godine

Kantonalni sud u Zenici, u građanskom vijeću sastavljenom od sudija: Ramo Ljevaković, kao predsjednik vijeća, Sanela Popović i Ranka Baškarad, kao članice vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice H. K., kći H. rođ. M. iz V., ..., koju zastupa punomoćnik Nedim Begović, advokat iz Visokog, protiv tuženih: 1. A. K., sin M., 2. Z. K., kći R., oboje iz Visokog, ..., koje zastupa punomoćnik Zahid Hadžić, advokat iz Visokog, radi utvrđenja ništavosti ugovora o doživotnom izdržavanju, v.s. 75.000,00 KM, odlučujući o žalbi tuženih izjavljenoj protiv presude Općinskog suda u Visokom broj: 41 0 P 091261 21 Pod 18.10.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 04.04.2024. godine, donio je sljedeću:

PRESUDU

Žalba se odbija i prvostepena presuda potvrđuje.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu.

Obrazloženje

Stavom prvim izreke prvostepene presude utvrđeno je da je ništav Ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen pred notarom Senadom Husomanović broj: 0PU-1P:887/21 od dana 02.11.2021. godine, prema kojem je tužiteljica kao primalac izdržavanja, stavila nakon svoje smrti tuženima kao davaocima izdržavanja u isključivo vlasništvo i to svakom po $\frac{1}{2}$ svoje imovine i to nekretnine označene kao k.č. br. 1694/2E4-34, VEMA, stan u stambeno-poslovnoj zgradi u ul. Vema bb, izgrađen na k.č. br. 1694/2 u k.o. V., ulaz 1. sprat 4, oznaka dijela 4-34 površine 55,16 m² iz zk.ul. br. 6758 u k.o. V. što je u naravi dvosoban stan površine 55 m², kao i pokućstvo, pokretnine vezane uz nekretninu i priključke el. energije, gasa i vode, što su tuženi dužni trpjeti da se na osnovu ove presude u zemljišnim knjigama Općinskog suda u Visokom ima izvršiti brisanje zabilježbe upisane u kolonu C lista zk.ul. br. 6758 k.o. V., a koja zabilježba je upisana po osnovu Rješenja Općinskog suda u Visokom Odjeljenje Zemljišno-knjižnog ureda br 041-0-Dn-004756 od 07.12.2021. godine.

Stavom drugim izreke obavezani su tuženi da tužiteljici naknade troškove postupka u iznosu od 8.288,65 KM, u roku do 30 dana.

Prvostepenu presudu pobija tužiteljica u cijelosti iz svih žalbenih razloga iz člana 208. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 53/03,

73/05, 19/06 i 98/15), predlažući ovome sudu da uvaži žalbu i prvostepenu presudu preinači na način što će odbiti tužbeni zahtjev u cijelosti kao neosnovan, kao i eventualni tužbeni zahtjev uz naknadu troškova postupka ili da ukine prvostepenu presudu i uputi predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na žalbu tužiteljica je osporila navode žalbe, predlažući da se ista odbije i prvostepena presuda potvrdi, potražujući troškova sastava odgovora na žalbu.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na povrede odredaba parničnog postupka i pogrešnu primjenu materijalnog prava u skladu sa odredbama člana 221. Zakona o parničnom postupku, drugostepeni sud je zaključio sljedeće:

Žalba nije osnovana.

U ovoj žalbenoj fazi postupka predmet spora je zahtjev tužiteljice za utvrđenje ništavosti Ugovora o doživotnom izdržavanju zaključenom dana 02.11.2021. godine pred notarom Senadom Husomanović broj: 0PU-1P:887/21, kao i zahtjev za naknadu troškova postupka.

Prvostepeni je sud prihvatio tužbeni zahtjev kojim je traženo utvrđenje ništavosti ugovora o doživotnom izdržavanju nakon što je smatrao utvrđenim na osnovu provedenog vještačenja po vještaku medicinske struke neuropsihijatru dr Almi Bravo – Mehmedbašić da tužiteljica prilikom zaključenja Ugovora o doživotnom izdržavanju od 02.11.2021. godine nije mogla shvatiti značaj svojih postupaka, odnosno nije bila sposobna da zaključi takav ugovor niti je bila svjesna posljedica zaključenja takvog ugovora, zaključivši da tužiteljica u momentu sačinjavanja spornog ugovora nije bila sposobna za rasuđivanje, sve pozivom na odredbe člana 56. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, „Službeni list RBiH“, broj 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene novine Federacije BiH“, broj 29/03 i 42/11).

Ispitujući pobijanu presudu kao i postupak koji je prethodio njenom donošenju, ovaj sud nije našao da bi bila počinjena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 2. tač. 2), 3), 8), 9), 12) i 13) Zakona o parničnom postupku koje povrede ovaj sud pazi po službenoj dužnosti (čl. 221. ZPP).

Neutemeljeno tuženi prigovaraju da je prvostepeni sud počinio povredu odredaba parničnog postupka iz člana 8. Zakona o parničnom postupku. Suprotno ovim navodima prvostepeni sud je, rješavajući po tužbenom zahtjevu tužiteljice, dao ocjenu svih izvedenih dokaza koji su od odlučnog značaja, svakog zasebno i svih zajedno. Pri tome, prvostepeni sud je izveo i valjan zaključak da izvedeni dokazi daju uporište da se tužiteljici pruži tražena pravna zaštita i utvrdi ništavost ugovora. S tim u vezi, suprotno žalbenim navodima tuženih, odlučne činjenice u pobijanoj presudi utvrđene su na potpun i pravilan način saglasno dokazima koji su predloženi, a koje je prvostepeni sud ocijenio na savjestan i brižljiv način u smislu odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku, pa se ne mogu prihvatiti žalbeni navodi da u pobijanoj presudi nije izvršena pravilna

primjena navedene odredbe. Pobjana presuda sadrži jasne i određene razloge o odlučnim činjenicama i nema nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, a ne postoji ni proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

Nema pravnog uporišta ni prigovor da pobjana presuda ne sadrži razloge na kojima je zasnovana. Naprotiv, po ocjeni ovog suda obrazloženje prvostepene presude sadrži sve elemente predviđene članom 191. stav 4. Zakona o parničnom postupku i nije u suprotnosti sa sadržajem iz spisa i izvedenim dokazima.

Nisu osnovani žalbeni navodi da prvostepeni sud u postupku nije po službenoj dužnosti pazio na stranačku sposobnost tužiteljice. Naime, iz stanja spisa proizilazi da je tužiteljica prilikom preduzimanja prve radnje, podnošenja predmetne tužbe ovlastila punomoćnika, Begović Nedima, advokata iz Visokog da je zastupa u ovoj pravnoj stvari, punomoć od 22.12.2021.godine u prilogu tužbe. Nakon provođenja dokaza vještačenja po vještaku medicinske struke, neuropsihijatra, dr.Almi Bravo-Mehmedbašić od 12.07.2022.godine i mišljenja vještaka da tužiteljica u momentu sačinjavanja spornog ugovora nije bila sposobna za rasuđivanje, vještakinja je na ročištu za glavnu raspravu održanoj dana 24.11.2022.godine pojasnila da je tužiteljica sposobna dati punomoć advokatu jer je ona svjesna da je uradila nešto što nije izraz njene volje i želi da poništi taj ugovor, navodeći da tužiteljica može shvatiti značaj ovog sudskog postupka i želi da se ovaj ugovor raskine, te odgovarajući na upit punomoćnika tuženih da li je tužiteljica u ovom momentu sposobna za rasuđivanje, vještak odgovara da gledajući na ovaj posao raskida je sposobna, ali generalno nije sposobna jer je to početak teške demencije. Dalje, iz stanja spisa proizilazi da je Rješenjem Centra za socijalni rad Gradačac broj 01/2-31-12-1231/23 od 13.06.2023.godine, H. K. stavljena pod starateljstvo; da će dužnost staratelja obavljati P. M. iz G. uz obrazloženje da je naprijed navedeni postupak pokrenut po službenoj dužnosti, a po dostavljenom Rješenju Općinskog suda Gradačac broj 28 0 V 080989 23 V od 26.05.2023.godine, pravosnažno sa danom 05.06.2023.godine, kojim je imenovan u potpunosti oduzeta poslovna sposobnost. O naprijed navedenom punomoćnik tužiteljice je obavijestio prvostepeni sud podneskom od 05.07.2023.godine, pri tome dostavljajući punomoć od 30.06.2023.godine kojom određeni staratelj tužiteljice P. M., ovlašćuje Begović Nedima, advokata iz Visokog da i dalje, umjesto njega, može zastupati tužiteljicu u ovoj pravnoj stvari, te posebno izjavljuje da u cijelosti priznaje sve radnje koje je do sada poduzeo advokat Nedim Begović iz Visokog, kao punomoćnik K. H. po osnovu punomoći koju mu je ona dala prije nego što je stavljena pod starateljstvo po osnovu pravosnažnog rješenja JU Centar za socijalni rad Gradačac broj 01/2-31-12-1231/23 od 13.06.2023.godine.

Stranačka sposobnost predstavlja sposobnost stranke da učestvuje u postupku, a koju sposobnost ima svako fizičko i pravno lice (član 291. stav 1. Zakona o parničnom postupku), dok je odredbom člana 292. stav 1. Zakona o parničnom postupku propisano da stranka koja je potpuno poslovna sposobna može sama obavljati radnju u postupku (parnična sposobnost). Imajući u vidu da je tek pravosnažnim rješenjem Općinskog suda Gradačac broj 28 0 V 080989 23 V od 26.05.2023.godine tužiteljici u potpunosti oduzeta poslovna sposobnost, te imajući u vidu iskaz vještaka medicinske struke dr Alme Bravo-

Mehmedbašić da je tužiteljica sposobna dati punomoć advokatu jer je ona svjesna da je uradila nešto što nije izraz njene volje i želi da poništi taj ugovor, te da može shvatiti značaj ovog sudskog postupka, kao i da je tužiteljicu zastupao punomoćnik, advokat u cilju zaštite njenih prava i interesa, kao i zaštite njene imovine, a koje radnje su naknadno odobrene od određenog staratelja na osnovu punomoći od 30.06.2023.godine, i ovaj sud zaključuje da prvostepeni sud nije povrijedio odredbe člana 293., 294., 295 i 379. Zakona o parničnom postupku, a na koje povrede se žalitelji neosnovano pozivaju u žalbi. S tim u vezi nisu osnovani niti navodi žalitelja da je prvostepeni sud, nakon provođenja vještačenja po vještaku medicinske struke, bio u obavezi po službenoj dužnosti, a i na prijedlog tuženih, odrediti prekid postupka u smislu odredbe člana 12. Zakona o parničnom postupku, kako bi se utvrdilo u vanparničnom postupku da li je tužiteljica uopće sposobna da shvati značaj ovog parničnog postupka i da se istoj eventualno oduzme poslovna sposobnost.

Pozivanje tuženih u žalbi na odredbe člana 309. stav 4. Zakona o parničnom postupku FBiH, kojom je odredbom propisana obaveza suda da u toku cijelog postupka pazi da li je osoba koja se pojavljuje kao punomoćnik ovlaštena za zastupanje nema utjecaja i ne može dovesti u pitanje zakonitost prvostepene presude jer svrha ove zakonske odredbe jeste da se zaštiti neuredno zastupanje stranaka, a ne da se omogući njezinom protivniku koji je izgubio parnicu da pozivom na tu odredbu oteža procesni položaj stranke koja je uspjela u postupku, a koji stav je zauzet i kroz sudsku praksu (presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-08-001602 od 29.12.2009. godine).

Odredbom člana 155.stav 2. Zakona o parničnom postupku je propisano da ako vještak dostavi nalaz ili mišljenje koji su nejasni, nepotpuni ili protivrječni sami sebi ili izvedenim okolnostima sud će pozvati vještaka da ih dopuni, odnosno ispravi i odredi rok za ponovno dostavljanje nalaza i mišljenja, dok je odredbom člana 155. stav 3. istog člana Zakona propisano da ukoliko vještak, ni po pozivu suda ne dostavi potpun i razumljiv nalaz i mišljenje, sud će, uz prethodno izjašnjenje stranaka, odrediti drugog vještaka. U konkretnom slučaju, na ročištu za glavnu raspravu održanom dana 08.05.2023.godine, a imajući u vidu detaljna pojašnjenja vještaka data na ročištu dana 24.11.2022.godine, između ostalog i u pogledu nalaza psihijatra od 05.10.2021.godine dr Sonje Bjelošević, kojeg je vještak ocijenila kao nedostatan, prvostepeni sud je odbio prijedlog tuženih da se provede novo vještačenje po vještaku medicinske struke, a za svoju odluku je dao logične i razumne razloge na strani 10. i 11. pobijane presude, a koje kao uvjerljive prihvata i ovaj sud.

Činjenica da su tuženi kao stranke nezadovoljni rezultatom i ishodom vještačenja, koje ponavljaju i u žalbi, ne daje im za pravo da to svoje nezadovoljstvo iskazuju prednjim žalbenim navodima koji ne odgovaraju stanju spisa, niti za to imaju uporište u odredbi člana 9. Zakona o parničnom postupku. U pogledu određivanja i izvođenja dokaza vještačenja, te u pogledu same ocjene nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke, prvostepeni sud je postupio u skladu sa odredbama člana 8., 147., 148., 149., 150. 151., 152., 154., 155. i 156. Zakona o parničnom postupku, zbog čega je ovaj žalbeni prigovor tuženih neosnovan.

Ne mogu se prihvatiti kao osnovani navodi da se zdravstveno stanje tužiteljice moralo utvrditi prihvatanjem činjenica koje su iznijeli tuženi i svjedoci T.K., A. N., K. S., K. A., O. I., B. M., a koji su saslušani na ročištu za glavnu raspravu 04.09. i 05.09.2023.godine, obzirom da se zdravstveno stanje tužiteljice, po ocjeni ovog suda, ne može utvrđivati naprijed navedenim dokazima, već jedino vještačenjem po vještaku medicinske struke, a koje vještačenje je u konkretnom slučaju i provedeno, a nalaz i mišljenje vještaka pravilno ocijenjen kao stručan i dat u skladu sa pravilima struke.

Suprotno stanovištu žalbe, pravilno je prvostepeni sud na nastavku ročišta za glavnu raspravu dana 04.09.2023.godine saslušao tužene u svojstvu parničnih stranaka, dok tužiteljica nije pristupila na nastavak ročišta za glavnu raspravu, pa samim tim nije niti saslušana. Ne mogu se prihvatiti kao osnovani navodi žalitelja da je sud trebao saslušati tužiteljicu koja je sa tuženima jedini učesnik ovog ugovornog odnosa, obzirom da je odredbom člana 164. stav 1. Zakona o parničnom postupku propisano da će sud odlučiti da se sasluša samo jedna stranka, ako druga stranka uskrati davanje svog iskaza ili se ne odazove pozivu suda. Nedonošenje rješenja da se neće provesti dokaz saslušanja tužiteljice na ročištu 04.09.2023.godine ne utiče na pravilnost i zakonitost odluke. Dakle, neodazivanje pozivu suda izjednačava se s uskraćivanjem iskaza stranke koja se inače odazvala pozivu.

Nisu osnovani navodi žalbe da je prvostepeni sud povrijedio odredbe člana 5.,7. i člana 123. Zakona o parničnom postupku, navodeći da je prvostepeni sud onemogućio tužene da se u postupku izjasne na nove činjenice koje su iznesene na nastavku ročišta za glavnu raspravu 04.09.2023.godine, a koje se odnose na činjenicu da je tužiteljici rješenjem Općinskog suda u Gradačcu u potpunosti oduzeta poslovna sposobnost, te da im se morala omogućiti provjera kod Općinskog suda u Gradačcu i JU Centra za socijalni rad. Naime, razlozi, koje žalitelji iznose, nisu razlozi za odlaganje započetog ročišta, a koji razlozi su taksativno navedeni u odredbi člana 112. stav 1. Zakona o parničnom postupku. Dakle, u situaciji kada je dostavljeno pravosnažno rješenje Općinskog suda u Gradačcu broj 28 0 V 080989 23 V od 26.05.2023.godine, kao i pravosnažno rješenje JU Centar za socijalni rad Gradačac broj 01/2-31-12-1231/23 od 13.06.2023.godine, zajedno sa punomoći od 30.06.2023.godine, kojom određeni staratelj tužiteljice P. M. ovlašćuje za zastupanje Begović Nedima, advokata iz Visokog uz odobrenje svih preduzetih radnji, pravilno je prvostepeni sud odbio prijedlog tuženih za odlaganje zakazanog ročišta za glavnu rasprave za dan 04.09.2023.godine, a kako bi tuženi izvršili određene provjere. S druge strane, kako je nastavak ročišta za glavnu raspravu završen u 11,20 sati, a nastavak ročišta za glavnu raspravu zakazan za sljedeći radni dan 05.09.2023.godine, žalitelji su imali mogućnost da se na određenom nastavku izjašnjavaju na naprijed navedene nove činjenice. Navodi žalbe koji aludiraju na pristrasnost prvostepenog suda, ovaj sud ne može cijeniti, obzirom da su tuženi, ukoliko su smatrali da postoje okolnosti koje dovode u sumnju nepristrasnost postupajućeg sudije, mogli podnijeti zahtjev za izuzeće u smislu odredbe člana 357. stav 2. Zakona o parničnom postupku.

Iako tuženi u žalbi prigovara načinu na koji je prvostepeni sud ocjenjivao izvedene dokaze i osporava iz tog proizašla činjenična utvrđenja, njihovi žalbeni navodi,

a niti cjelokupna koncepcija žalbe, ne sadrži nikakve argumentirane niti vjerodostojne tvrdnje. Način na koji tuženi u žalbi iznose svoju interpretaciju iskaza svjedoka, te nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke te njihovi lični zaključci u odnosu na postojanje određenih činjenica, ne mogu se prihvatiti utemeljenim, jer nemaju uporište u izvedenim dokazima.

Iz utvrđenja prvostepenog suda, između ostalog, proizilazi:

- da je dana 02.11.2021.godine zaključen Ugovor o doživotnom izdržavanju između tužiteljice, kao primateljice izdržavanja, i tuženih, kao davatelja izdržavanja, koji je notarski obrađen kod notara Husomanović Senada iz Visokog pod brojem OPU-IP: 887/21, da je predmet ugovora njen stan k.č. br. 1694/2E4-34 vlasništvo tužiteljice 1/1, kojim ostavlja isti u suvlasništvo tuženima sa dijelom $\frac{1}{2}$ nakon svoje smrti, kao i svo pukućstvo i pokretnine vezane uz taj stan, a zauzvrat tuženi su se obavezali da će održavati njeno domaćinstvo lično ili preko druge osobe, brinuti se lično ili preko druge osobe o njenoj higijeni, ako to ona sama nije u mogućnosti, obezbjeđivati lično ili preko druge osobe hranu i osigurati joj svaku drugu podršku koja je potrebna za obavljanje i podmirivanje svakodnevnih potreba, zatim da će joj osigurati u slučaju bolesti i nepokretnosti o svom trošku ljekara i medicinsko osoblje i drugo fizičko lice za njegovanje, a po potrebi je smjestiti u zdravstvenu ustanovu, te u slučaju smrti sahraniti je po mjesnim običajima i održavati spomenik.

- da je rješenjem Općinskog suda u Visokom Odjeljenje za zemljišnoknjižne poslove broj 041-0-Dn-21-004756 od 7.12.2021.godine, upisana zabilježba na osnovu gore navedenog ugovora u korist davatelja izdržavanja da primateljica izdržavanja ne smije otuđiti ili opteretiti svoj stan bez saglasnosti davatelja izdržavanja.

- provedenim vještačenjem po vještaku prof. dr. sci. med. Alma Bravo – Mehmedbašić, na osnovu uvida u sudski spis i medicinsku dokumentaciju u sudskom spisu, kao i na osnovu osobnog psihijatrijskog pregleda tužiteljice je utvrđeno da su kod tužiteljice registrovani simptomi vaskularne demencije koja je MRI nalazom, odnosno radiološki potvrđena. Medicinska dokumentacija je datirana u decembru 2021. godine, a sporni ugovor o doživotnom izdržavanju je sklopljen dna 02.11.2021. godine. Proces vaskularne demencije sa propadanjem kognitivnih spoznajnih funkcija je progresivan i ireverzibilni proces kod tužiteljice i nije nastao iznenada. Očito je da je demencija postojala i tokom potpisivanja spornog ugovora u novembru 2021. godine. Kod tužiteljice je prilikom psihijatrijskog pregleda, a i primjenom skale na kognitivna oštećenja MMSE, vještak registrovala teška oštećenja kognitivnih funkcija po organskom tipu, zbog izražene vaskularne demencije. Mišljenja je da tuželjica prilikom zaključenja Ugovora o doživotnom izdržavanju od 02.11.2021. godine nije mogla shvatiti značaj svojih postupaka, odnosno nije bila sposobna da zaključi takav ugovor niti je bila svjesna posljedica zaključenja takvog ugovora. Konačno je zaključila da smatra da tuželjica u momentu sačinjavanja spornog ugovora nije bila sposobna za rasuđivanje.

- iz iskaza tuženih saslušanih u svojstvu parničnih stranaka prozila da se nisu odazvali na poziv notara da raskinu ugovor, jer su izjavili da su prvo željeli da obave razgovor sa tužiteljicom.

Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je donio odluku kao u izreci, zaključivši da je vještak medicinske struke utvrdila da tužiteljica u momentu sačinjavanja spornog ugovora nije bila sposobna za rasuđivanje te da je to razlog iz odredbe člana 56. Zakona o obligacionim odnosima za ništavost predmetnog ugovora.

Ovaj drugostepeni sud prihvaća u cijelosti utvrđenja i zaključke prvostepenog suda u pogledu istaknutog razloga ništavosti Ugovora –sposobnost za rasuđivanje primateljice izdržavanja.

Opšta pretpostavka za zaključenje valjanog ugovora je sposobnost stranaka da slobodno izraze svoju volju za zaključenje određenog ugovora kojim će stvarati pravne učinke tj. da budu poslovno sposobni. Odredbom člana 56. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima je propisano da je za zaključenje punovažnog ugovora potrebno da ugovarači imaju poslovnu sposobnost koja se traži za zaključivanje tog ugovora. Poslovna sposobnost obuhvata psihološko stanje ugovarača koje podrazumijeva sposobnost rasuđivanja i odlučivanja. Rasuđivanje predstavlja skup intelektualnih sposobnosti jednog lica da shvate značaj obavljanja određene radnje (u ovom slučaju da zaključi ugovor), a odlučivanje predstavlja voljnu i motivacionu sposobnost nekog lica da zaključi pravni posao.

Stoga ukoliko bi ugovor zaključila osoba u potpunosti poslovno nesposobna, radilo bi se o pravno nevaljanom - ništavom ugovoru.

Sposobnost odnosno nesposobnost za rasuđivanje u slučaju spora utvrđuje sud na osnovu nalaza i mišljenja medicinskih vještaka jer je za utvrđenje te činjenice potrebno stručno znanje iz medicinske struke.

Provedenim medicinskim vještačenjem u ovom postupku je utvrđeno da je kod tužiteljice prilikom psihijatrijskog pregleda, a i primjenom skale na kognitivna oštećenja MMSE, vještak registrovala teška oštećenja kognitivnih funkcija po organskom tipu, zbog izražene vaskularne demencije. Mišljenja je da tužiteljica prilikom zaključenja Ugovora o doživotnom izdržavanju od 02.11.2021. godine nije mogla shvatiti značaj svojih postupaka, odnosno nije bila sposobna da zaključi takav ugovor niti je bila svjesna posljedica zaključenja takvog ugovora. Konačno je zaključila da smatra da tužiteljica u momentu sačinjavanja spornog ugovora nije bila sposobna za rasuđivanje.

Izneseni nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke, prvostepeni sud je pravilno ocijenio kao vjerodostojan i valjan, dat od strane stručne osobe i u skladu s pravilima struke. Na ročištu za glavnu raspravu od 24.11.2022. godine vještak je pojasnila da je nalaz neuropsihijatra od 05.10.2021. godine kada se prvi put javila kod neuropsihijatra nedostatan, jer nije navedena sposobnost rasuđivanja niti je naveden razlog dolaska, navodeći da je ova dijagnoza tek postavljena u nalazu neuropsihijatra K.

H. dana 21.12.2021. godine, a iz magneta koji je uradila nakon 40 dana od dana sklapanja ugovora, vidjelo se da taj proces demencije traje godinama.

Postojanje potpune poslovne sposobnost nekog lica se pretpostavlja, pa onaj ko tvrdi drugačije mora to i dokazati. Primijenjeno na konkretan slučaj, na tužiteljici je bio teret dokazivanja činjeničnih tvrdnji iz tužbe, da ista uslijed bolesti, vaskularne demencije koja je dovela do teških oštećenja kognitivnih funkcija po organskom tipu, nije bila sposobna za rasuđivanje odnosno zaključenje predmetnog Ugovora, zbog čega je ovaj ništav, što je, po mišljenju ovog suda, tužiteljica dokazala.

Stoga se u cijelosti prihvaćaju ocjena provedenih dokaza i zaključak prvostepenog suda u pogledu osnovanosti tužbenog zahtjeva s osnova nesposobnosti za rasuđivanje tužiteljice u trenutku zaključenja Ugovora te se na iste razloge dodatno upućuju žalitelji radi nepotrebnog ponavljanja.

Stranke su u ovoj parnici sudjelovale potpuno ravnopravno te je u cijelosti zadovoljeno načelo kontradiktornosti, omogućeno im je u punoj mjeri predlaganje dokaza, isticanje prigovora (materijalnopравnih i procesnopравnih), korištenje svih raspoloživih pravnih sredstava, pa tako nije došlo do povrede prava stranke u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Službeni glasnik BiH“, broj 6/99). U konkretnom slučaju prvostepeni sud je odlučio o tužbi te je svoju odluku obrazložio pa stoga postupanje istog nije posljedica proizvoljnog tumačenja niti, samovoljne primjene mjerodavnog materijalnog prava.

Ostali žalbeni navodi tuženih za ishod spornog odnosa i ovog žalbenog postupka nisu od značaja, i to: da prvostepeni sud nije cijenio način na koji je zaključen ugovor kod notora, da je notar obavila razgovor sa strankama, da se notar uvjerila i njihovu sposobnost i stvarnu volju za zaključenjem ugovora u situaciji kada je provedenim medicinskim vještačenjem utvrđeno da tužiteljica u vrijeme zaključenja spornog ugovora nije bila sposobna za rasuđivanje.

Pravilna je odluka prvostepenog suda o troškovima parničnog postupka koji su dosuđeni shodno odredbi člana 386. stav 1. i 387. Zakona o parničnom postupku kao i u skladu sa odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata u F BiH. Suprotno stanovištu žalbe tužiteljici pripada pravo na troškove zastupanja i pristupa na ročište za glavnu raspravu 21.02.2023.godine, koje ročište je odloženo sa saglasan prijedlog punomoćnika parničnih stranaka, kao i na nastavak ročišta za glavnu raspravu 09.10.2023.godine, a koje ročište je zakazano radi pripreme završnih izlaganja. Pravilno su odmjereni i dosuđeni troškovi svjedocima H. N., S. R. i P. M., koji troškovi se odnose na putne troškove, a koje je tužiteljica i isplatila prema izjavama od 09.05.2023.godine i 10.05.2023.godine.

Odluka o troškovima žalbenog postupka donijeta je primjenom odredbi iz člana 387. stav 1. i člana 397. stav 1. Zakona o parničnom postupku. Izdatak koji je tužiteljica imala zbog davanja odgovora na žalbu za ishod ovog žalbenog postupka nije bio potreban, radi čega tužiteljici saglasno odredbi iz člana 387. stav 1. Zakona o parničnom postupku ne pripada pravo na naknadu tih troškova.

Na temelju iznesenog odlučeno je kao u izreci primjenom odredbe iz člana 226. Zakona o parničnom postupku.

Predsjednik vijeća

Ramo Ljevaković